

Zimní krajina na letním jezeře

Idylka, nebo horor? Zapadlá vesnička v horách někdy po třicetileté válce je ideálním kolbištěm sil dobra a zla.

3x FOTO PROFIMEDIA

Výroba čarovného stříeliva. Sedm kulí, které nemínou cíl, lze získat jen s pekelnou pomocí.

Singspiel, nebo kabaret? Taneční doprovod dodá árii nový rozměr.

Může na jedinou operní inscenaci dorazit 200 tisíc diváků během dvou měsíců letních prázdnin?

Festival v rakouském Bregenzu dokazuje, že ano.

MARTIN ZVĚŘINA

Možná je jezerní scéna na břehu Bodamského jezera spíš turistickou atrakcí, ale hudebně mají představení vysokou úroveň. Dosvědčuje to tradice festivalu od roku 1946, stálá účast špičkového orchestru (Vídeňských symfoniků) a samozřejmě velmi dobré pěvecké obsazení. Nakonec zrovna v Rakousku, s jeho úrovní hudebního provozu, by tamní prezident nezahajoval nějaký obyčejný letní festiválek.

Letošní sezonu otvírala 17. července premiéra *Čarostřelce* Carla Marii von Webera. Pro Němce Weber platí za nejdůležitějšího operního skladatele mezi Mozartem a Wagnerem, má výsadní postavení a jeho *Čarostřelec* se těší značné oblibě. Ostatně Richard Wagner o něm prohlásil: „Nikdy nežil němečtější hudebník.“

Děj opery se odehrává na západě Šumavy někdy po třicetileté válce a letošní inscenaci připravil režisér a scénograf Philipp Stölzl, který operu trochu prokrátil a ve spolupráci se skladatelem Janem Dvořákem, šéfdramaturgem Mannheimské opery, též upravil pro potřeby festivalu na jezeře. Hraje se bez přestávky, též proto, že skoro sedmitisícové hlediště se naplňuje i vyprazdňuje dost dlouho. Soudě podle reakcí publika nikoho nepobouřila ani upravená postava Samiela, který představoval zároveň vypravěče, inscenátora, glosátora i ďábla.

Dirigent na monitoru

Inscenace, situovaná do zimní zasněžené vesnice, byla sešpikovávána mnoha efekty od ohnivého kruhu hořícího na jezerní hladině až po vtipy, které divákům naznačovaly, že i inscenátoři se na operní žánr a jeho spektakulárnost dívají z nadhledu. Například když se objevily akvabely s členkami ze světýlek, aby udělaly sólistce při árii takřka revuální „křoví“, byla sešpikovávána nepochybná. Podobně jako když s pekelnou pomocí vznikají čarovné kulky ve Vlčím dole (skladatele údajně inspiroval Velký Štolpich v Jizerských horách), jsou světelné a zvukové efekty ve své očekávatelnosti též parodické.

Díky tomuto přístupu mohou diváci v jediném představení vidět a slyšet dva alternativní konce příběhu. Inscenátoři využili vodní živel, a jak se dozvědí zvědaví diváci během pravidelných prohlídek zákulisí, zpěváci a herci mají pod kostýmem neoprenové podkolenky. A ty jsou věru potřeba, neboť účinkující (jsou

Ke špičkovému nastudování *Čarostřelce* od Carla Marii von Webera lze říci jen to, že něco podobného u nás nevidíte a návštěva rozhodně stojí za zvážení

”

mezi nimi i kaskadéři) do vody skáčou, padají i jsou do ní vrháni.

Výkony zpěváků jsou obdivuhodné, musejí se pohybovat po scéně, která je členitá a „hornatá“, lézt po stromech a zároveň plnit pokyny režie a sledovat monitory, na kterých vidí orchestr a především

dirigenta. Vídeňští symfonikové i Pražský filharmonický sbor samozřejmě nemohou jako ve většině operních domů hrát buď v orchestřišti před jevištěm, nebo někde v zákulisí, neboť scénu obklopuje hladina Bodamského jezera a na jeviště a pod něj se stěží směstná technika s nezbytným zázemím pro účinkující. A tak na jevišti sledují zpěváci na třiceti monitorech nejrůznější rozmístěných po scéně (samozřejmě aby je diváci neviděli) pokyny dirigenta, který hraje spolu s orchestrem a sborem o několik desítek metrů dál ve velkém sále Festspielhausu.

Ke špičkovému nastudování lze říci jen to, že něco podobného u nás nevidíte a návštěva rozhodně stojí za zvážení. Další více než dvacet představení se odehraje až do 18. srpna. Romantici pak mohou na představení připlout a po něm odplout na lodi, i na to jsou tu zařízení.

Záskok napořád

Na festivalu člověk neustále naráží také na nějakou českou stopu. Rezidenčním sborem festivalu je od roku 2010 Pražský filharmonický sbor: začalo to záskokem, který se natolik povedl, že sbor do Bregenzu jezdí každé léto. Jak ale popisuje sbormistr Lukáš Vasilek, má tenhle festival z pohledu zúčastněného umělce k prázdninám daleko.

Hraje se totiž šest dní v týdnu a jediný den volna bývá často obsazen nějakým koncertem. Pražský filharmonický sbor se však nepodílí jen na hlavním představení na jezerní scéně. Letos spolupracuje na nové inscenaci opery *Tancredi* Gioacchina Rossiniho (měla premiéru 18. července ve festivalovém divadle). Tuhle ranou a málo hranou Rossiniho operu režisér Jan Philipp Gloger přenesl do prostředí drogových gangů a vztah hlavního hrdiny a jeho milé „povýšil“ na lesbický. Inscenace je výborně pěvecky obsazená a scéna, řešená jako točna, je vtipně využita. Škoda jen, že organizátoři naplánovali pouhá tři představení (poslední 29. července).

Letní festival, který si na sebe z většíny sám vydělá (týká se to i Bregenz Festspiele), není v Evropě úplně běžným jevem. Navíc vedle nejpůvodnějších představení na jezerní scéně pořádá též koncerty či operní představení s daleko menším komerčním potenciálem, o soudobých skladbách nemluvě. Na festivalu je též patrné, že se soustředí na místní posluchače a nespolehá na snobské turisty či organizované zahraniční zájezdy. V tomhle zájmu o domácí publikum, který je v německy mluvících zemích všudypřítomný, by se leckteré naše instituce měly zhlédnout.